

4^η Διδακτική Ενότητα:

Η χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Πολιτικής και οι τομείς παρέμβασής της

I. Οι δαπάνες κοινωνικής προστασίας στην ΕΕ

A. Τι είναι η κοινωνική προστασία

Σύμφωνα με τον ορισμό της Eurostat, «**Κοινωνική προστασία** είναι το σύνολο των παρεμβάσεων δημόσιων ή ιδιωτικών φορέων με σκοπό την ανακούφιση νοικοκυριών και ατόμων από το φόρτο καθορισμένου συνόλου κινδύνων ή αναγκών, υπό τον όρο ότι δεν χρησιμοποιείται καμία ταυτόχρονη αμοιβαία ρύθμιση ούτε ατομική ρύθμιση».

Οι κίνδυνοι (λειτουργίες) που προκαλούν την ανάγκη για κοινωνική προστασία, συμφωνία με τον παραπάνω ορισμό, είναι οι ακόλουθοι¹:

1. Ασθένεια/υγειονομική περίθαλψη
2. Αναπηρία
3. Γήρας
4. Επιζώντες/Χηρεία
5. Οικογένεια/τέκνα
6. Ανεργία
7. Στέγαση
8. Κοινωνικός αποκλεισμός

Οι παρεμβάσεις που απαντούν στους παραπάνω κινδύνους, είναι παροχές σε χρήμα ή σε είδος και είναι ανά κίνδυνο, οι ακόλουθες:

Ασθένεια/υγειονομική περίθαλψη:

α) **παροχές σε χρήμα** που αντισταθμίζουν εξ ολοκλήρου, ή εν μέρει την απώλεια εισοδήματος, εξαιτίας προσωρινής αδυναμίας του ατόμου προς εργασία λόγω ασθένειας ή τραυματισμού,

¹ ΕΛΣΤΑΤ, Στατιστικές Συστήματος Κοινωνικής Προστασίας, Δελτίο Τύπου: έτος 2017, 18.12.2019

β) **υγειονομική περίθαλψη** προκειμένου να διατηρηθεί, αποκατασταθεί ή βελτιωθεί η υγεία των προστατευόμενων προσώπων.

Αναπηρία:

α) **παροχές** που εξασφαλίζουν εισόδημα σε άτομα τα οποία δεν έχουν συμπληρώσει το νόμιμο όριο ηλικίας συνταξιοδότησης και δεν έχουν την ικανότητα να εκτελέσουν αμειβόμενη εργασία, εξαιτίας σωματικής ή ψυχικής βλάβης

β) **υπηρεσίες αποκατάστασης** που απαιτούνται από τη φύση της αναπηρίας

γ) **αγαθά και υπηρεσίες** εκτός της ιατρικής μέριμνας σε άτομα με ειδικές ανάγκες.

Γήρας:

α) παροχές που διασφαλίζουν τη **χορήγηση εισοδήματος** στους ασφαλισμένους που αποχωρούν από την αγορά εργασίας λόγω ηλικίας

β) παροχές που διασφαλίζουν την **χορήγηση ενός ορισμένου εισοδήματος** στους ασφαλισμένους που έχουν συμπληρώσει ένα συγκεκριμένο όριο ηλικίας

γ) **αγαθά και υπηρεσίες**

Επιζώντες/Χηρεία :

α) παροχές που διασφαλίζουν ένα **προσωρινό ή διαρκές εισόδημα** σε άτομα που δεν έχουν συμπληρώσει τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης, αλλά έχουν χάσει το σύζυγο ή κάποιο στενό συγγενή τους που τους εξασφάλιζε τα προς το ζην

β) παροχές που **αποζημιώνουν** τους επιζώντες για έξοδα κηδείας και για δυσχερή κατάσταση στην οποία βρίσκονται εξαιτίας του θανάτου μέλους της οικογένειάς τους

γ) **αγαθά και υπηρεσίες** σε επιζώντες που έχουν θεμελιώσει δικαίωμα σε αυτά.

Οικογένεια/τέκνα:

α) **οικονομική υποστήριξη** στα νοικοκυριά για τη διατροφή των τέκνων

β) **οικονομική βοήθεια** σε πρόσωπα που συντηρούν συγγενείς πλην τέκνων

γ) **κοινωνικές υπηρεσίες** που προορίζονται ειδικά για την υποστήριξη και προστασία της οικογένειας και ιδιαίτερα των τέκνων.

Ανεργία:

α) παροχές που **αντικαθιστούν εξ ολοκλήρου ή μερικώς το εισόδημα** που χάνει ένας εργαζόμενος εξαιτίας της απώλειας αμειβόμενης εργασίας

β) παροχές που εξασφαλίζουν ένα **εισόδημα επιβίωσης** σε άτομα που εισέρχονται για πρώτη ή πρόσθετη φορά στη αγορά εργασίας

γ) παροχές που **αντισταθμίζουν την απώλεια εισοδήματος** λόγω μερικής ανεργίας

δ) παροχές που **αντικαθιστούν εξ ολοκλήρου ή μερικώς την απώλεια εισοδήματος** ενός μεγαλύτερου σε ηλικία εργαζόμενου που συνταξιοδοτείται πριν τη συμπλήρωση του νόμιμου ορίου ηλικίας εξαιτίας περικοπών στις θέσεις εργασίας

ε) παροχές που συνεισφέρουν στις **δαπάνες επιμόρφωσης ή πρόσθετης επιμόρφωσης** όσων αναζητούν εργασία

ζ) παροχές που βοηθούν τους άνεργους στην **αντιμετώπιση των εξόδων ταξιδιού ή στη αλλαγή του τόπου διαμονής τους προκειμένου να βρουν απασχόληση**

η) χορήγηση των **κατάλληλων αγαθών και υπηρεσιών**.

Στέγαση: παρεμβάσεις του Δημοσίου που στοχεύουν στην υποστήριξη των νοικοκυριών για να αντιμετωπίσουν τις στεγαστικές δαπάνες τους.

Κοινωνικός αποκλεισμός: αναφέρεται σε «κοινωνικά αποκλεισμένους», ή σε εκείνους που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο του κοινωνικού αποκλεισμού και περιλαμβάνει δράσεις που δεν καλύπτονται από άλλη λειτουργία. Επειδή ο ορισμός είναι αρκετά γενικός, οι ομάδες – στόχοι είναι κυρίως άποροι, μετανάστες, πρόσφυγες, τοξικομανείς ή αλκοολικοί, θύματα εγκληματικών πράξεων κ.τ.λ.

B. Οι δαπάνες κοινωνικής προστασίας

Οι δαπάνες κοινωνικής προστασίας καταγράφονται, σύμφωνα με την έρευνα ESSPROS², που διέπεται από τον Κανονισμό 458/2007 του ΕΚ και Συμβουλίου³

Οι δαπάνες παρουσιάζονται συγκεντρωτικά και αναλυτικά, ανά λειτουργία.⁴

² Βλ. Διδακτική ενότητα 3

³ Ακολούθησαν οι εφαρμοστικοί κανονισμοί 1322/2007 και 10/2008 της Επιτροπής.

Τα πρωτογενή δεδομένα για τις στατιστικές του ESSPROS προέρχονται από πολλαπλές πηγές (διοικητικές πηγές, έρευνες, κλπ), και συλλέγονται από φορείς όπως, τους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης, τον ΕΟΠΥΥ, τον ΟΑΕΔ, τη ΓΓΠΣ, το ΓΛΚ, ΗΔΙΚΑ, τους Εθνικούς Λογαριασμούς την ΕΛΣΤΑΤ, ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών υποθέσεων, την Εκκλησία της Ελλάδος κτλ. Τα στοιχεία είναι κατά το μεγαλύτερο μέρος τους απογραφικά.

Βασική μονάδα στο σύστημα ESSPROS είναι το σύστημα (scheme) κοινωνικής προστασίας. Το σύστημα είναι ιδιαίτερο σύνολο κανόνων, το οποίο υποστηρίζεται από μία ή περισσότερες θεσμικές μονάδες και το οποίο διέπει τη χορήγηση παροχών κοινωνικής προστασίας και τη χρηματοδότησή τους.

Τα συστήματα στην Ελλάδα είναι τα ακόλουθα:

1. Κύριες και Επικουρικές Συντάξεις από τα Ταμεία Κοινωνικής Ασφάλισης
2. Εφάπαξ παροχή σύνταξης από τα Ταμεία Κοινωνικής Ασφάλισης
3. Κύριες Συνταξιοδοτικές Παροχές Δημοσίων Υπαλλήλων
4. Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων - ΕΚΑΣ
5. Παροχές εργατικών ατυχημάτων & επαγγελματικών ασθενειών
6. Παροχές ασθένειας, μητρότητας και λοιπές παροχές από τα Ταμεία Κοινωνικής Ασφάλισης
7. Παροχές Φροντίδας Υγείας
8. Παροχές Ανεργίας
9. Μη ανταποδοτικές Οικογενειακές Παροχές
10. Προαιρετική Επαγγελματική Ασφάλιση
11. Υποχρεωτική Επαγγελματική Ασφάλιση
12. Τοπική Αυτοδιοίκηση
13. Παροχές Στέγασης
14. Λοιπές Παροχές Κοινωνικής Προστασίας Κεντρικής Κυβέρνησης
15. Παροχές Κοινωνικής Βοήθειας (κυρίως στέγαση)
16. Εκκλησία & ΜΚΟ

⁴ Σύμφωνα με την μεθοδολογία της έρευνας οι δαπάνες κοινωνικής προστασίας κατανέμονται στις εξής οκτώ (8) λειτουργίες: ασθένεια, αναπηρία, γήρας, χηρεία, οικογένεια/τέκνα, ανεργία, στέγαση και κοινωνικός αποκλεισμός

17. Υποχρεωτικές εργοδοτικές παροχές προς τους εργαζόμενους Ιδ. Τομέα
18. Υποχρεωτικές εργοδοτικές παροχές προς τους εργαζόμενους Δημ. Τομέα
19. Παροχές Ιδιωτικής Ασφάλισης (ομαδικά ασφαλιστήρια που παρέχουν οι εργοδότες στους εργαζόμενους)

Αναλυτικά η μεθοδολογία για την καταγραφή των εσόδων - δαπανών περιγράφεται στα αντίστοιχα εγχειρίδια (manuals) της EUROSTAT⁵.

	Κοινωνικές παροχές			Ποσοστιαία % κατανομή		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Λειτουργία						
Ασθένεια	8.695	9.232	9.133	19,1	20,3	20,4
Αναπηρία	2.921	2.691	2.658	6,4	5,9	5,9
Γήρας	25.341	25.097	23.881	55,6	55,1	53,2
Επιζώντες /Χηρεία	4.709	4.640	4.321	10,3	10,2	9,6
Οικογένεια/τέκνα	1.884	1.812	2.539	4,1	4	5,7
Ανεργία	1.821	1.691	1.662	4	3,7	3,7
Στέγαση						
Κοιν. Αποκλεισμός	222	376	663	0,5	0,8	1,5
Σύνολο	45.593	45.539	44.857			

Στον παραπάνω πίνακα βλέπουμε τις δαπάνες κοινωνικής προστασίας σε (εκατ.ευρώ), ανά λειτουργία, στην Ελλάδα, κατά τα έτη 2015, 2016,2017

⁵ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/social-protection/methodology>

II. Η χρηματοδότηση της κοινωνικής προστασίας στην ΕΕ

Η κοινωνική προστασία και κοινωνική ένταξης χρηματοδοτείται από εθνικούς ή ευρωπαϊκούς πόρους.

Η εθνική χρηματοδότηση προέρχεται από τις κοινωνικές εισφορές και τον κρατικό προϋπολογισμό.

Σε ό,τι αφορά τους ευρωπαϊκούς πόρους, αυτοί προέρχονται από τα ευρωπαϊκά ταμεία. Τα κράτη μέλη της ΕΕ διαχειρίζονται αυτά τα Ταμεία μέσω **συμφωνιών εταιρικής σχέσης**. Κάθε χώρα καταρτίζει μια συμφωνία, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην οποία καθορίζει τον τρόπο χρησιμοποίησης των Ταμείων κατά τη διάρκεια της εκάστοτε Προγραμματικής Περιόδου.

Στην πραγματικότητα, προκειμένου ένα κράτος μέλος να λάβει την ευρωπαϊκή χρηματοδότηση, απαιτείται μια σειρά από συμφωνίες μεταξύ του κράτους μέλους και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που οι διαδικασίες τους θυμίζουν τις ρώσικες κούκλες.

A. Το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)

Η πρώτη από αυτές τις συμφωνίες είναι το **Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)**, (Partnership agreement), το οποίο αποτελεί το βασικό στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη της χώρας με τη συνδρομή σημαντικών πόρων από τα **Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ)** της ΕΕ και αποτελεί προϊόν διαπραγμάτευσης⁶ μεταξύ του κράτους μέλους και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁷. Στη συνέχεια διαμορφώνονται τα **Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΕΠ)**, τα οποία πρέπει να είναι συμβατά με τις εκάστοτε ευρωπαϊκές στρατηγικές.

Μέσω της υλοποίησης του ΕΣΠΑ επιδιώκεται η αντιμετώπιση διαρθρωτικών αδυναμιών των κρατών μελών.

⁶ Commission communication on negotiations around EU countries' investment programmes

⁷ https://ec.europa.eu/info/publications/commission-communication-negotiations-around-eu-countries-investment-programmes_el

Προκειμένου να γίνουν κατανοητές οι διαδικασίες, θα εξετάσουμε το ΕΣΠΑ 2014-2020, το οποίο υλοποιείται κατά την παρούσα φάση στη χώρα μας.⁸

II. Το ΕΣΠΑ της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020⁹

Οι διαπραγματεύσεις που οδήγησαν στο τελικό Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης (ΣΕΣ) 2014-2020 μεταξύ της ΕΕ και της Ελλάδας, σχετικά με τη χρήση των ΕΔΕΤ έγιναν από το Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας (2013/2014).

Το Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης αποτελεί μια πρώτη συλλογή προτεραιοτήτων που εντάσσονται στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και περιλαμβάνει 11 Θεματικούς Στόχους (ΘΣ) και τη συνάφειά τους με τη Στρατηγική. Δεδομένου ότι οι προτεραιότητες της Στρατηγικής ήταν η έξυπνη, βιώσιμη χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, οι θεματικοί στόχοι σχετίζονταν κατά αντιστοιχία με:

- αποτελεσματικότερες επενδύσεις σε εκπαίδευση, έρευνα και καινοτομία,
- μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, και
- δημιουργία θέσεων εργασίας και μείωση της φτώχειας

Το ΣΕΣ 2014-2020 εισήγαγε την έννοια της «**εκ των προτέρων αιρεσιμότητας**» (conditionality), ως προϋπόθεση χρηματοδότησης.

Οι χρηματοδοτικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ 2014-2020 ήταν:

1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας

2. Ανάπτυξη και αξιοποίηση ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός ένταξη

3. Προστασία του περιβάλλοντος – Μετάβαση σε οικονομία φιλική στο περιβάλλον

4. Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – ολοκλήρωση υποδομών

5. Βελτίωση θεσμικής επάρκειας και αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης

⁸ Κατά την τρέχουσα περίοδο διεξάγονται οι διαπραγματεύσεις των κρατών μελών με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το ΕΣΠΑ 2021-2027

⁹ <https://www.espa.gr/el/Pages/elibraryFS.aspx?item=2034>

A. Οι αιρεσιμότητες του Θ.Σ. 9

Ο Θ.Σ 9: «Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και κάθε διάκρισης», έθετε ως αιρεσιμότητες:

9.1 Ύπαρξη και εφαρμογή εθνικού στρατηγικού πλαισίου πολιτικής για τη μείωση της φτώχειας με στόχο την ενεργό ένταξη

9.2 Ύπαρξη εθνικού στρατηγικού πλαισίου πολιτικής για την ένταξη των Ρομά

9.3 Ύπαρξη εθνικού ή περιφερειακού στρατηγικού πλαισίου πολιτικής για την υγεία, εντός του άρθρου 168 της ΣΛΕΕ.

Κάτω από την **αιρεσιμότητα 9.1** εκπονήθηκε, δεδομένου ότι συνιστούσε εκπλήρωσής της, η **Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης**, με τη μορφή του Εθνικού Στρατηγικού Πλασίου για την Κοινωνική Ένταξη, που υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Δεκέμβριο του 2015 και την Εξειδίκευση της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη τον Ιούνιο του 2016.

B. Η Προγραμματική Περίοδος 2021-2027

Κατά το σχεδιασμό της νέας Προγραμματικής Περιόδου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέτει συγκεκριμένες **προϋποθέσεις**, τους λεγόμενους «**αναγκαίους όρους**» (**enabling conditions**) **για τη συγχρηματοδότηση των έργων**. Οι όροι αυτοί αποτελούν συνέχεια των εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτων που εισήχθησαν κατά τον σχεδιασμό της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου, 2014-2020. Οι αναγκαίοι όροι σχετίζονται με ρυθμίσεις του θεσμικού πλαισίου και αποτελούν ευθύνη των αρμόδιων Υπουργείων και Περιφερειών.

Η εκπόνηση της **Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας** συνιστά τον αναγκαίο όρο με αριθ. 14.

III. Τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ)

A. Τα Ταμεία

Περισσότεροι από τους μισούς χρηματοδοτικούς πόρους της ΕΕ διοχετεύονται μέσω των 5 **Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ)**¹⁰, τα οποία διαχειρίζονται από κοινού η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Στόχος των Ταμείων είναι η **συμβολή στη δημιουργία θέσεων εργασίας** και στη διασφάλιση **βιώσιμων και υγιών συνθηκών** τόσο στην ευρωπαϊκή οικονομία όσο και στο περιβάλλον. Τα Ταμεία είναι τα εξής:

- Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
- Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)
- Ταμείο Συνοχής
- Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης
- Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας

ΕΤΠΑ: Μαζί με το ΕΚΤ και το Ταμείο Συνοχής υποστηρίζει την πολιτική συνοχής (γνωστή ως περιφερειακή πολιτική). Το ΕΤΠΑ είναι αφιερωμένο στην ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας και της περιφερειακής οικονομίας και καινοτομίας, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τη διατήρηση του περιβάλλοντος και την πρόληψη των φυσικών κινδύνων. Τα ΠΕΠ (Περιφερειακά Επιχειρησιακά Ταμεία) χρηματοδοτούνται κυρίως από αυτό το ταμείο.

ΕΚΤ: Πρωταρχική του δραστηριότητα είναι η υποστήριξη της απασχόλησης. Βοηθά τις επιχειρήσεις και τους εργαζομένους να προσαρμοστούν στις αλλαγές, να καταπολεμήσουν τις διακρίσεις, να βελτιώσουν την πρόσβαση στην απασχόληση και να αναπτύξουν δεξιότητες και κατάρτιση.

ΕΓΤΑΑ: Αποτελεί τον δεύτερο πυλώνα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) και υποστηρίζει την ανάπτυξη αγροτικών περιοχών δημιουργώντας μια οικονομική και κοινωνική δυναμική συμβατή με το σεβασμό του περιβάλλοντος. Στόχος του είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας και της δασοκομίας, η συμβολή στην καλύτερη διαχείριση των αγροτικών περιοχών και του περιβάλλοντος

¹⁰ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/funding-opportunities/funding-programmes/o>

και η διαφοροποίηση της δραστηριότητας στις αγροτικές περιοχές. Χρηματοδοτεί τοπικά σχέδια ανάπτυξης σε αγροτικούς δήμους και χωριά.

Ταμείο Συνοχής: Χρηματοδοτεί έργα στους τομείς των μεταφορών και του περιβάλλοντος σε χώρες στις οποίες το ακαθάριστο εθνικό εισόδημα ανά κάτοικο είναι χαμηλότερο από το 90% του μέσου όρου της ΕΕ. Το διάστημα 2014-20, οι χώρες αυτές ήταν η Βουλγαρία, η Ελλάδα, η Εσθονία, η Κροατία, η Κύπρος, η Λετονία, η Λιθουανία, η Μάλτα, η Ουγγαρία, η Πολωνία, η Πορτογαλία, η Ρουμανία, η Σλοβακία, η Σλοβενία και η Τσεχική Δημοκρατία.

Β. Οι επενδυτικοί τομείς

Οι συμφωνίες εταιρικής σχέσης, που συνάπτονται μεταξύ των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής καταλήγουν σε μια σειρά επενδυτικών προγραμμάτων που διοχετεύουν τη χρηματοδότηση σε διάφορες περιφέρειες και έργα σε σχετικούς τομείς πολιτικής. Τα ΕΔΕΤ εστιάζουν και χρηματοδοτούν τους ακόλουθους τομείς:

1. Απασχόληση, ανάπτυξη και επενδύσεις
2. Ψηφιακή ενιαία αγορά
3. Ενεργειακή ένωση και κλίμα
4. Εσωτερική αγορά
5. Οικονομική και νομισματική ένωση
6. Δικαιοσύνη και θεμελιώδη δικαιώματα
7. Μετανάστευση

Γ. Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Οι στόχοι των ΕΔΕΤ, από τα οποία συγχρηματοδοτείται το ΕΣΠΑ 2014-2020, υλοποιούνται μέσα από **Επιχειρησιακά Προγράμματα**. Πρόκειται για πολυετή προγράμματα που ισχύουν σε όλη την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 και συνδέονται με τομείς ή γεωγραφικές περιφέρειες σε διεθνές, εθνικό ή τοπικό επίπεδο.

Η αρχιτεκτονική του ΕΣΠΑ 2014-2020 προβλέπει **7 Τομεακά** και **13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα**

Τα Τομεακά Προγράμματα (συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων για την Αγροτική Ανάπτυξη και την Αλιεία)αφορούν ένα ή περισσότερους τομείς, εφαρμόζονται σε όλη τη χώρα και είναι τα ακόλουθα:

- ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση
- ΕΠ Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα
- ΕΠ Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία
- ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη
- ΕΠ Αγροτικής Ανάπτυξης
- ΕΠ Αλιείας και Θάλασσας
- ΕΠ Τεχνική Βοήθεια

Τα 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ), ένα για κάθε μία από τις 13 διοικητικές Περιφέρειες της χώρας περιλαμβάνουν δράσεις περιφερειακής εμβέλειας.

Δ. Η χρηματοδότηση από το ΕΚΤ κατά την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020

Από το ΕΚΤ κατά την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 χρηματοδοτήθηκαν 17 Επιχειρησιακά Προγράμματα και την Πρωτοβουλία «Youth Employment Initiative» (YEI) με συνολικό προϋπολογισμό 3,86 δισεκατομμυρίων ευρώ, κατανεμημένο στις επενδυτικές προτεραιότητες ως εξής:

- 1,7 δισ: απασχόληση
- 0,79 δισ: κοινωνική ένταξη και καταπολέμηση διακρίσεων (κυρίως μέσω ΠΕΠ)
- 0,28 δισ: εκπαίδευση, κατάρτιση, δεξιότητες και δια βίου μάθηση
- 0,14 δισ: τεχνική βοήθεια
- 171 εκατ: YEI

Ε. Το παράδειγμα ενός Τομεακού Επιχειρησιακού Προγράμματος: ΕΠΑΝΑΔ (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού)

Ο προϋπολογισμός του ΕΠΑΝΑΔ ήταν 2.667.494.908 ευρώ, από τα οποία τα 2.104.926.538 ευρώ ήταν ευρωπαϊκή και τα 562.568.370 ευρώ εθνική συμμετοχή.

Οι Στόχοι του είναι:

- Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού και ενεργός ένταξη
- Αντιμετώπιση ανεργίας και αύξηση απασχόλησης.
- Βελτίωση ποιότητας και αποτελεσματικότητας εκπαιδευτικού συστήματος.
- Ανάπτυξη Διά Βίου Μάθησης, βελτίωση συνάφειας εκπαίδευσης και κατάρτισης με αγορά εργασίας.
- Καταπολέμηση ανεργίας, φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, ενίσχυση απασχόλησης (μακροχρόνια άνεργοι, άνεργοι με μειωμένα τυπικά προσόντα, γυναίκες, άνεργοι 30-44 ετών).
- Ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων, ιδίως για άτομα μειωμένων τυπικών προσόντων
- Μείωση ανεργίας νέων 15-29 ετών (διευκόλυνση εισόδου στην αγορά εργασίας, ενίσχυση δεξιοτήτων.
- Εκσυγχρονισμός και περαιτέρω ενίσχυση θεσμών της αγοράς εργασίας.
- Εναρμόνιση της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής.
- Ένταξη ή/και επανένταξη στην αγορά εργασίας ωφελουμένων του εεε
- Ενδυνάμωση κοινωνικής συνοχής και ένταξης ευάλωτων ομάδων μέσω κοινωνικής οικονομίας.
- Μείωση σχολικής διαρροής, ιδιαίτερα σε περιοχές με υψηλά ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης
- Αναβάθμιση και διασύνδεση συστημάτων Τεχνικής-Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης με την αγορά εργασίας.
- Προώθηση έγκαιρης ολοκλήρωσης σπουδών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.
- Ενδυνάμωση δεσμών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης με αγορά εργασίας και επιχειρηματικό κόσμο.
- Ενίσχυση ποιότητας και αποτελεσματικότητας Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (έρευνα, καινοτομία)
- Αναβάθμιση συστήματος Διά Βίου Μάθησης και αύξηση συμμετοχής σε αυτήν

Στο πλαίσιο αυτό οι Δράσεις που υλοποιήθηκαν και υλοποιούνται είναι:

- Σύστημα διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας.
- Θεσμική και επιχειρησιακή ενδυνάμωση των κοινωνικών εταίρων.
- Ενδυνάμωση του Εθνικού Αναπηρικού Κινήματος.

E. Το παράδειγμα ενός Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος: ΠΕΠ Αττικής

Το ΠΕΠ Αττικής με συνολικό **προϋπολογισμό** 1.139.966.972 ευρώ, είχε ως **στόχους**:

- Αξιοποίηση ερευνητικής υποδομής και ανθρώπων, ιδιαίτερα για την έρευνα
- Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας και κοινωνικής οικονομίας
- Ολοκλήρωση βασικών υποδομών, ειδικά υποδομών προστασίας περιβάλλοντος
- Αντιμετώπιση φτώχειας και περιθωριοποίησης

και υλοποίησε τις ακόλουθες **Δράσεις**:

- Ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών
- Ανάπτυξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων/προϊόντων.
- Ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών για ένταξη στην εργασία των ευπαθών κοινωνικών ομάδων.

IV. Το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας για τους Απόρους (TEBA -FEAD)

Το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (**TEBA**) υποστηρίζει τη **διανομή τροφίμων και βασικών υλικών αγαθών**, συνδυάζεται με συνοδευτικά μέτρα τα οποία συμβάλλουν στην κοινωνική ένταξη των ωφελουμένων και υλοποιείται στο σύνολο της χώρας¹¹.

Το πεδίο εφαρμογής του TEBA εξειδικεύεται στην Ελλάδα μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος Επισιτιστικής και Βασικής Υλικής Συνδρομής (ΕΠ Ι). Ο προϋπολογισμός του ήταν 3,8 δις ευρώ (συνολικά στην ΕΕ), με πρόβλεψη για 15% εθνική συμμετοχή κατ'ελάχιστον, ενώ η εφαρμογή του Προγράμματος ολοκληρώνεται την 31η Δεκεμβρίου 2020. Στην Ελλάδα έχουν διατεθεί από το TEBA περίπου 281 εκατομμύρια ευρώ από τον Ιανουάριο του 2016 που δέχθηκε τους πρώτους δικαιούχους (υιοθετήθηκε το Δεκέμβριο του 2014)

¹¹ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 223/2014/11.03.2014

Το Πρόγραμμα υλοποιείται μέσω Κοινωνικών Συμπράξεων και οι ωφελούμενοι επιλέγονται σύμφωνα με εισοδηματικά και περιουσιακά κριτήρια.

Τον Απρίλιο του 2020 δόθηκε η δυνατότητα τροποποίησης του Κανονισμού για την αντιμετώπιση της κρίσης που δημιούργησε η πανδημία του Covid-19.

V. Άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία

Η Ευρωπαϊκή Ένωση χρησιμοποιεί και άλλα χρηματοδοτικά μέσα αφιερωμένα στις άλλες. Για παράδειγμα, στον τομέα της Έρευνας και της Καινοτομίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εφαρμόζει το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020», το οποίο στοχεύει στη μετατροπή των επιστημονικών ανακαλύψεων σε καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες με εμπορικά καταστήματα και επιφέρει βελτιώσεις στη ζωή άνθρωποι. Ένα άλλο παράδειγμα ενός κοινοτικού προγράμματος είναι αυτό του Erasmus + αφιερωμένο στην εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό. Το πρόγραμμα Life, αποσκοπεί στην υποστήριξη του περιβάλλοντος και του κλίματος.

Επιπλέον, η Ελλάδα συμμετέχει σε Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας, 5 εκ των οποίων είναι διμερή δηλαδή αφορούν τη συνεργασία με που γειτνιάζουν με την Ελλάδα.

Ένα ακόμη παράδειγμα συγχρηματοδοτούμενου προγράμματος είναι η Πρωτοβουλία «Εγγύηση για τη Νεολαία» (Youth Guarantee)¹² που χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα της ΕΕ για την Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία (EaSI).

Σύμφωνα με την Πρωτοβουλία αυτή, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξασφαλίζει ότι όλοι οι νέοι κάτω των 25, είτε είναι εγγεγραμμένοι στις υπηρεσίες απασχόλησης, είτε όχι, θα λαμβάνουν μια συγκεκριμένη προσφορά εντός 4 μηνών, αφότου εξέρχονται από την επίσημη εκπαίδευση, ή καθίστανται άνεργοι.

Η πρωτοβουλία ήρθε ως συνέχεια Σύστασης του Συμβουλίου¹³ και είχε αρχικό προϋπολογισμό 6,4 δις. το 2013, ο οποίος αυξήθηκε στα 8,8 δις. το 2017, λόγω της εξαιρετικά μεγάλης απήχησης που είχε στα κράτη μέλη.

¹² <http://youthguarantee.gr/>

¹³ Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Απριλίου 2013 για τη θέσπιση εγγυήσεων για τη νεολαία , C 120/1/EL, Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, 26.04.2013

VI. Τα πεδία παρέμβασης της ΕΚΠ

Όπως προαναφέρθηκε, τα πεδία παρέμβασης της ΕΚΠ είναι: Απασχόληση, Ασφάλιση, Κοινωνικός διάλογος, Αποκλεισμός, Παιδί, Αναπηρία, Οικογένεια και Ρομά.

Η διαδικασία με την οποία υλοποιείται η κάθε παρέμβαση περιλαμβάνει σχεδόν σε κάθε περίπτωση τα ακόλουθα στάδια:

- Ανάλυση της κατάστασης, μέσω των διαθέσιμων στοιχείων,
- Εντοπισμός του διακυβεύματος, με τη βοήθεια της διαβούλευσης
- Καταγραφή των παραπάνω σε ένα κείμενο (Ανακοίνωση, έκθεση πολιτικής)
- Ορισμός κεντρικού στόχου και ειδικών στόχων ανά πεδίο, λαμβάνοντας υπόψη τον διαθέσιμο προϋπολογισμό,
- Επιλογή κατάλληλων δεικτών παρακολούθησης απόδοσης και αποτελεσμάτων των μέτρων πολιτικής.
- Διαμόρφωση εθνικού σχεδίου δράσης με γενικό χρονοδιάγραμμα και προϋπολογισμό
- Διαμόρφωση πλαισίου διαβούλευσης με τους εμπλεκόμενους φορείς
- Πρόβλεψη για εκ των υστέρων αξιολόγηση

A. Παράδειγμα πεδίου πολιτικής παρέμβασης: Ρομά

1.Η συλλογή στατιστικών στοιχείων, ανάλυσης και διακυβεύματα.

Τα αποτελέσματα δειγματοληπτικών Ερευνών (όπως η Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών (SILC)) δεν βοηθούν όταν τα στοιχεία που αναζητώνται αφορούν πληθυσμό που είναι σχετικά μικρός.

Αυτό ισχύει για τους Ρομά στην Ελλάδα, οι οποίοι σύμφωνα με την απογραφή δεν ξεπερνούν τα 200.000 άτομα που ζουν είτε σε οικισμούς ή/και καταυλισμούς, είτε σκορπισμένα ανάμεσα στο γενικό πληθυσμό. Στην χαρτογράφηση του 2017 εντοπίστηκαν 354 περιοχές διαβίωσης Ρομα με συνολικό πληθυσμό 104.210 κατοίκους.

Κατά συνέπεια η συλλογή στατιστικών στοιχείων για τον πληθυσμό Ρομά γίνεται μέσω ερωτηματολογίων. Ανάλογα με το πώς διαμορφώνονται τα ερωτηματολόγια μπορούμε να αποκτήσουμε στατιστικά στοιχεία και επομένως δείκτες τομείς πολιτικής όπως, εκπαίδευση, απασχόληση, υγεία, φτώχεια, κτλ.

Τα διαθέσιμα στοιχεία δεν είναι επαρκή ώστε να διατυπωθούν διακυβεύματα και στόχοι ανά προτεραιότητα. Ξέρουμε ποιοτικά (μαρτυρίες) ότι η υγεία, η στέγαση, η εκπαίδευση, η απασχόληση αποτελούν ζητήματα που χρήζουν λήψης μέτρων. Η Ανακοίνωση της Επιτροπής «Η κοινωνική και οικολογική ένταξη των Ρομ στην Ευρώπη» (2010) δεν προσφέρει στατιστικά στοιχεία.

2. Ανακοίνωση, κεντρικός στόχος , και ειδικοί στόχοι ανά πεδίο παρέμβασης

Σε συνέχεια της Ανακοίνωσης του 2010 που θέτει το πρόβλημα ότι η κοινωνική ένταξη των Ρομά παραμένει ζήτημα προς αντιμετώπιση, παρά τις προσπάθειες της προηγούμενης δεκαετίας, το 2011 ακολούθησε δεύτερη Ανακοίνωση με τίτλο «Πλαίσιο της ΕΕ για εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά μέχρι το 2020».

Στην Ανακοίνωση αυτή ορίστηκε πρωταρχικός στόχος η άρση των όρων του κοινωνικού αποκλεισμού των Ρομά και η δημιουργία των προϋποθέσεων της κοινωνικής τους ένταξης.

Ορίστηκαν επίσης εφικτοί εθνικοί στόχους ένταξης των Ρομά για την γεφύρωση του χάσματος με τον γενικό πληθυσμό και καθορίστηκαν δευτερεύοντες γενικοί στόχοι ανά πεδίο παρέμβασης και συγκεκριμένα στους τομείς:

- **εκπαίδευσης**, ώστε **έως το 2020** να αυξηθεί ο αριθμός των παιδιών Ρομά που εγγράφονται και παρακολουθούν την υποχρεωτική εκπαίδευση με την απόκτηση των αντίστοιχων γνώσεων
- **απασχόλησης**, ώστε **έως το 2020** να μειωθεί η αδήλωτη εργασία, να αυξηθεί η προσβασιμότητα στην αγορά εργασίας και να ενισχυθεί η επιχειρηματικότητα ιδιαίτερα για τους νέους Ρομά.
- **υγείας – κοινωνικής φροντίδας**, ώστε **έως το 2020** να εξασφαλίζονται η πρόσβαση στις πρωτοβάθμιες Υπηρεσίες Υγείας και η υποστήριξη της διαδικασίας της πλήρους ένταξης των Ρομά
- **στέγαση και βασικές υπηρεσίες**, ώστε να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ του ποσοστού των Ρομά με πρόσβαση σε στέγαση και υπηρεσίες κοινής ωφέλειας

(όπως είναι η ύδρευση, το ηλεκτρικό ρεύμα και το φυσικό αέριο), και του υπόλοιπου πληθυσμού.

Οι στόχοι αυτοί δεν είναι ποσοτικοποιημένοι λόγω έλλειψης στοιχείων και περιορίζονται σε γενικόλογες διατυπώσεις, όπως: «να βελτιωθούν οι συνθήκες διαβίωσης και εξαλειφθεί η εξαθλίωση».

3. Σχέδιο δράσης και χρηματοδότηση

Η εκ των προτέρων αιρεσιμότητα 9.3 του θεματικού στόχου 9 απαιτεί την διαμόρφωση ενός «εθνικού στρατηγικού πλαισίου πολιτικής για την ένταξη των Ρομά».

Το 2011 διαμορφώθηκε η Εθνική στρατηγική για την κοινωνική ένταξη των Ρομά, που ακολουθεί το προηγούμενο «Ολοκληρωμένο πρόγραμμα δράσης για την κοινωνική ένταξη των Ελλήνων τσιγγάνων 2001-2008». Στη συνέχεια εκπονήθηκε το Επιχειρησιακό Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την κοινωνική ένταξη των Ρομά το 2019.

Παράλληλα, οι Ρομά αποτελούν «Ομάδα Στόχο» των παρεμβάσεων του ΕΚΤ κατά την Π.Π. 2014-2020 του Θ.Σ. 9, όπου αναφέρονται ως «ευπαθείς ομάδες» ή/και ως «μειονεκτούσες ομάδες» ή «μειονεκτούντα άτομα». Επίσης δράσεις σχετικές χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ

4. Διαβούλευση, παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων

Κάθε κράτος μέλος πρέπει να οργανώνει το κοινωνικό διάλογο σε εθνικό επίπεδο.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το Δίκτυο “European Roma Grassroots Organizations Network” (ERGO) συγκεντρώνει σχεδόν 30 οργανισμούς από διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες. Μέσω των μελών του, το δίκτυο ERGO συνδέεται στενά με οργανισμούς που βασίζονται στην κοινότητα, ηγέτες και κλάδους νεολαίας Ρομά. Κατανοούν την τοπική δυναμική και τα περιβάλλοντα και μπορούν να δημιουργήσουν πίεση από τη βάση προς τα πάνω στις διοικήσεις για να λάβουν θετική δράση για την αντιμετώπιση του αποκλεισμού των Ρομά. Ως εκ τούτου, το ERGO γεφυρώνει μοναδικά το χάσμα μεταξύ του λαϊκού επιπέδου και του ευρωπαϊκού. Ως λαϊκή πλατφόρμα, οι δραστηριότητες της ERGO αντικατοπτρίζουν κοινές ανησυχίες, προτεραιότητες, στόχους και προσεγγίσεις των μελών της.

Η υποβολή εκθέσεων υλοποιείται σε διαφορετικά επίπεδα, όπως οι εκθέσεις (Δελτία) παρακολούθησης και αξιολόγησης στο επίπεδο των Ειδικών Υπηρεσιών Διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Υπάρχουν επίσης οι αξιολογήσεις προς το τέλος κάθε Προγραμματικής Περιόδου

Η Επιτροπή συντάσσει ετήσιες εκθέσεις, χρησιμοποιώντας πληροφορίες από κάθε χώρα, καθώς και από ΜΚΟ, διεθνείς οργανισμούς και τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.

A. Παράδειγμα πεδίου πολιτικής παρέμβασης: ΑμεΑ

1. Η συλλογή στατιστικών στοιχείων, ανάλυση και διακυβεύματα

Στην EU-SILC, η αναπηρία προσεγγίζεται σύμφωνα με την έννοια του γενικού περιορισμού δραστηριότητας (activity limitations), η οποία ορίζεται ως «περιορισμός στις δραστηριότητες που συνήθως κάνουν οι άνθρωποι λόγω προβλημάτων υγείας τουλάχιστον τους τελευταίους έξι μήνες».

Η EU-SILC υπολογίζει διαφορετικό βάθος γενικού περιορισμού δραστηριότητας. Αυτό θεωρείται επαρκές ως προσέγγιση για την αναπηρία, τόσο από την επιστημονική κοινότητα, όσο και από τις οργανώσεις ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Σύμφωνα με αυτή την πηγή 1.680.000 άτομα ανώ από 15 χρόνων αντιμετωπίζουν τουλάχιστον 1 περιορισμό στην καθημερινή ζωή στην Ελλάδα (18,3% του πληθυσμού 15+), ενώ 582.000 αντιμετωπίζουν τουλάχιστον 4 περιορισμούς (18,3% του πληθυσμού 15+).

Η «Ευρωπαϊκή Έρευνα για την Υγεία και την Κοινωνική Ένταξη» (EHSIS) παρέχει πληροφορίες σχετικά με την βιοψυχοκοινωνική κατάσταση στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και κατά συνέπεια παρουσιάζει πληροφορίες σχετικά με τα ψυχοσωματικά εμπόδια στη συμμετοχή στην κοινωνία που σχετίζονται με την αναπηρία, και εξετάζει επίσης μια σειρά από άλλα εμπόδια, όπως οικονομικά, που συσχετίζονται με την κατάσταση της υγείας.¹⁴

Η έρευνα αυτή περιλαμβάνει πληροφορίες από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και διεξάγεται κάθε πέντε χρόνια. Η πρώτη υλοποιήθηκε σε 17 κράτη μέλη μεταξύ 2006

¹⁴ ANED European Semester 2018/2019 country fiche on disability, 2018.

και 2009, ενώ μεταξύ 2013 και 2015 διεξήχθη σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Αποτελεί την βασική πηγή για στατιστικά στοιχεία που αφορά την αναπηρία.

Οι δέκα τομείς που θεωρούνται βασικοί για ένα άτομο ώστε να είναι πλήρως ανεξάρτητο μέλος στην κοινωνία είναι : κινητικότητα, μεταφορά, προσβασιμότητα σε κτίρια, εκπαίδευση και κατάρτιση, απασχόληση, χρήση Διαδικτύου, κοινωνική επαφή και υποστήριξη, δραστηριότητες αναψυχής, οικονομική ζωή, στάσεις και συμπεριφορές.

Για καθέναν από αυτούς τους τομείς, διερευνήθηκαν από την EHIS τα μειονεκτήματα ή οι περιορισμοί στην κοινωνική συμμετοχή που αντιμετωπίζουν τα άτομα (με και χωρίς μακροχρόνιο πρόβλημα υγείας ή βασική δυσκολία δραστηριότητας) στην καθημερινή τους ζωή.

2.2 Ανακοίνωση, κεντρικός στόχος , και ειδικοί στόχοι πεδία παρέμβασης

Η ΕΕ με Ανακοίνωσή¹⁵ της το 2010 διατύπωσε τη βασική αρχή και τον γενικό στόχο της. Τα άτομα με αναπηρία έχουν το δικαίωμα στη στήριξη του εισοδήματος που εξασφαλίζει τη ζωή με αξιοπρέπεια, υπηρεσίες που τους επιτρέπουν να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία, και εργασιακό περιβάλλον προσαρμοσμένο στις ανάγκες τους.

Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Αναπηρία 2010-2020 στοχεύει στην προώθηση μιας Ευρώπης χωρίς φραγμούς και στην ενδυνάμωση των ατόμων με αναπηρίες, ώστε να μπορούν να απολαμβάνουν τα δικαιώματά τους και να συμμετέχουν πλήρως στην κοινωνία και την οικονομία. Η στάση αυτή επιβεβαιώνεται το 2017 με την αρχή 17 του ΕΠΚΔ.

Η Στρατηγική προσδιορίζει οκτώ κύριους τομείς δράσης:

- Προσβασιμότητα
- Συμμετοχή
- Ισότητα
- Απασχόληση

¹⁵ European Disability Strategy 2010-2020: A Renewed Commitment to a Barrier-Free Europe

- Εκπαίδευση και κατάρτιση
- Κοινωνική προστασία
- Υγεία
- Εξωτερική δράση.

Από το 2016, βασικός άξονας της ΕΕ είναι η υλοποίηση της πολιτικής για άτομα με αναπηρία, σύμφωνα με τη «Σύμβαση του Ο.Η.Ε. για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία»¹⁶ του 2008.

3. Σχέδιο δράσης και χρηματοδότηση

«Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την αναπηρία 2010-2020» ενθαρρύνει την σύνταξη Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία που βασίζεται στους οκτώ προαναφερόμενους τομείς. Σε ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ, τα έργα αυτά εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τα ΕΔΕΤ, με σχετικά μικρή συμμετοχή από τον εθνικό προϋπολογισμό. Τα άτομα με αναπηρία αποτελούν «Ομάδα Στόχου» των παρεμβάσεων του ΕΚΤ κατά την Π.Π. 2014-2020 ιδιαίτερα κάτω από το ΘΣ 10 για την υποστήριξη μαθητών με αναπηρίες.

Από τη μία πλευρά, αυτό δείχνει το τεράστιο δυναμικό των ΕΔΕΤ να προωθήσει την ανεξάρτητη διαβίωση, υπό την προϋπόθεση ότι τα χρήματα χρησιμοποιούνται για αυτούς τους σκοπούς. Από την άλλη, δημιουργεί ερωτήματα σχετικά με την εθνική δέσμευση για αλλαγή και τη μελλοντική βιωσιμότητα τέτοιων προσπαθειών.

Η χρηματοδότηση από τα ΕΔΕΤ, αν και περιορισμένη, αρκεί για να αναπτυχθούν πιλοτικά προγράμματα.

4. Διαβούλευση, παρακολούθηση και reporting

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο η διαβούλευση οργανώνεται μέσω του δικτύου «Academic Network of European Disability Experts» (ANED). Το Δίκτυο αυτό ιδρύθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2008 για να παρέχει επιστημονική υποστήριξη και συμβουλές για τη Μονάδα Πολιτικής για την Αναπηρία. Συγκεκριμένα, οι δραστηριότητες του Δικτύου υποστηρίζουν την ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής

¹⁶<https://unric.org/el/σύμβαση-για-τα-δικαιώματα-των-ατόμων-μ-2/>

Στρατηγικής για την Αναπηρία 2010-2020 και την εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία στην ΕΕ.

Μια έκθεση προόδου σχετικά με τα επιτεύγματα της ΕΕ στα πρώτα πέντε χρόνια της στρατηγικής δημοσιεύθηκε τον Φεβρουάριο του 2017 από την Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο¹⁷. Παραθέτει τις νομοθετικές πράξεις της ΕΕ που σχετίζονται με την Σύμβαση των ΗΕ και περιγράφει την εφαρμογή της από την ΕΕ.

Υπάρχει επίσης η παρακολούθηση που γίνεται για τις συγχρηματοδοτημένες δράσεις που εμπλακούν Ρομά από τις διαχειριστικές αρχές.

Η ANED συμβάλλει επίσης στο reporting. Παράγει την καλύτερη έκθεση για κοινωνική ένταξη των αναπήρων μαζί με τον Συνήγορο του Πολίτη.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

ΕΛΣΤΑΤ, Στατιστικές Συστήματος Κοινωνικής Προστασίας, Δελτίο Τύπου: έτος 2017, 18.12.2019

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1322/2007 της Επιτροπής, της 12ης Νοεμβρίου 2007,

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ.10/2008 της Επιτροπής,

Commission communication on negotiations around EU countries' investment programmes

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 223/2014/11.03.2014

Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Απριλίου 2013 για τη θέσπιση εγγυήσεων για τη νεολαία ,

C 120/1/EL, Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, 26.04.2013

ANED European Semester 2018/2019 country fiche on disability, 2018.

COM(2010) 636 final European Disability Strategy 2010-2020: A Renewed Commitment to a Barrier-Free Europe

¹⁷ ΕΚΘΕΣΗ σχετικά με την εφαρμογή της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την αναπηρία (2017/2127(INI)) Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων, 30.10.2017 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2017-0339_EL.pdf

UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities (UNCRPD), 2006

ΕΚΘΕΣΗ σχετικά με την εφαρμογή της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την αναπηρία (2017/2127(INI)) Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων, 30.10.2017

- Commission SWD, Non-discrimination and equal opportunities: A renewed commitment. Community Instruments and Policies for Roma Inclusion , 2008, COM(2008) 420 final.
- Ανακοίνωση της Επιτροπής προς τον Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή περιφερών με θέμα “Η κοινωνική και οικονομική ένταξη των Ρομ στην Ευρώπη”, 2010, COM(2010) 133 τελικό.
- Ανακοίνωση της Επιτροπής προς τον Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή περιφερών με θέμα «Πλαίσιο της ΕΕ για εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά μέχρι το 2020”, 2011, COM(2011) 173 τελικό.

Πηγές internet

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/social-protection/methodology>

https://ec.europa.eu/info/publications/commission-communication-negotiations-around-eu-countries-investment-programmes_el

<https://www.espa.gr/el/Pages/elibraryFS.aspx?item=2034>

<https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/funding-opportunities/funding-programmes/o>

<http://youthguarantee.gr/>

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013H0426\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013H0426(01)&from=EN)

<https://unric.org/el/σύμβαση-για-τα-δικαιώματα-των-ατόμων-μ-2/>

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Disability_statistics_poverty_and_income_inequalities

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1484>

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Disability_statistics

<https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Disability>

<https://www.disability-europe.net/>

<http://www.edf-feph.org/disability-strategy-europe-2020>

<http://www.ameaplus.gr/> <https://www.esamea.gr/>

<https://www.disability-europe.net/country/greece>

<https://www.synigoros.gr/?i=equality.el.nea.587484>

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2017-0339_EL.pdf

https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/roma-and-eu/roma-integration-eu_en

https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/roma-and-eu/roma-integration-eu_en

<https://www.euromanet.eu/> <https://www.euromanet.eu/esi-funds/>

<http://ergonetwork.org/>

<http://www.esfhellas.gr/el/Pages/Default.aspx>

<https://www.espa.gr/el/Pages/staticOPEpanadvn.aspx>

<https://www.espa.gr/el/Pages/staticOPAttica.aspx>

<https://www.espa.gr/el/pages/staticImplementationControl.aspx>

https://www.espa.gr/el/Documents/sde/DA_Tomeakwn_kai_Perifereiakwn_OP_2802_17.pdf

https://www.espa.gr/el/Pages/SDE_Diadikasies.aspx

<https://www.espa.gr/el/Pages/staticEvaluation.aspx>

<https://www.espa.gr/el/Pages/staticDeiktes.aspx>

<https://www.espa.gr/el/Pages/newprogperiod21-27.aspx>

<http://www.ops.gr/Ergorama/index.jsp?menuitemId=a1&tabid=0>